

Opintokeskuspäivät

Paja turvapaikanhakijoiden avuksi ja kanssa tehtävän työn jakamiseksi ja ideoimiseksi

Pajan vetäjä: Inari Juntumaa / Työväen Sivistysliitto

Pajassa oli parikymmentä edustajaa eri opintokeskuksista. Aluksi käytiin läpi yleistä kotoutumisnelikenttää (integraatio, marginalisaatio, assimilaatio, separaatio) sekä haettiin integraatiota tukevia toimenpiteitä, rakenteita ja kohtaamisia. Yhteisessä ideoinnissa heiteltiin ilmaan, mitä kutkin opintokeskukset voisivat jatkossa tehdä.

Varsinainen pajatyöskentely keskittyi kokoamaan opintokeskusten kokemusta, osaamista ja ideoita yhteiseen työskentelyyn. Koontityöskentelyn jälkeen käytiin yhteistä keskustelua, jossa myös sivuttiin aamupäivän Juha Suorannan luentoa. Keskustelun kuluessa kukin pajaan osallistunut opintokeskus esittäytyi.

Osallistuvilla opintokeskuksilla oli monenlaista kokemusta työstä maahanmuuttajien kanssa. Tässä kohdassa maahanmuuttajia ei eroteltu turvapaikanhakijoista vaan haettiin erilaisia tapahtuvia/tapahtuneita kokemuksia monikulttuurisesta työstä. Opintokeskuksissa on mm. koulutettu yhdistystoimintaa eri kielillä, pidetty opintokerhoja turvapaikanhakijoille suomen kielestä ja Suomesta, tehty yhdessä videoita, koulutettu ympäristöluotseja, juhlittu, on järjestetty tilaisuuksia muistella kotipaikkaansa yhteisesti. Lisäksi on toimittu myös välillisemmin esimerkiksi siten, että on järjestetty maahanmuuttopoliittisia seminaareja, koulutettu kulttuuritulkkeja, lisätty kuntapäätäjien ja yhdistystoimijoiden osaamista, tuettu vapaaehtoistyötä eri tavoin sekä koulutettu yhdistyksiä maahanmuuttajien kummeiksi.

Erittäin monipuolisen, vuosikymmenien kokemusten myötä ei ollutkaan yllätys, että kotoutumisprosessin kaksisuuntaisuus ja teeman osaaminen on opintokeskuskentällä vankkaa. Kotoutumisessa nähtiin olennaisena tulijoiden osaamisen tunnistaminen ja arvostaminen, ystävyystoiminta, toiveiden kysyminen ja huomioiminen, kantaväestön (ja tulijoidenkin) kulttuuritietoisuus ja suvaitsevaisuuskoulutus, kielen opiskelu, työharjoittelut, vapaat kohtaamispaikat kuten sopivat kahvilat (joiden ohessa voisi olla sopivia teemoja), osallisuus yhdistyselämässä, visuaalinen ja näkyväksi tekevä työskentely kulttuurien tunnistamiseksi – kaikenlainen yhdessä tekeminen. Osaamista yhteiseen käyttöön tarjottiin mm. taidelähtöiseen toimintaan, maahanmuuttotoimijoiden tuntemuksen kautta, oppimateriaalien tuotantoon, fasilitointiin, opinnollistamiseen, työ- ja hyvinvointiin, yhdistyskoulutukseen, sosiaaliseen mediaan, uskontodialogiin, työelämätaitojen vahvistamiseen, kolmannen sektorin ja järjestöjen tuntemuksen kautta, luontokävelyihin ja videotyöskentelyyn.

Konkreettisia toimintaideoita syntyi hyvin moneen suuntaan, kuten retket, ”ravintolapäivä”, keskustelutilaisuudet, leirit, palstaviljely, kylien ympäriajot, naisten kerhot, elävä kirjasto, nojatuolimatkat, kalastus, sienestys, marjastus, juhlat (esimerkiksi kansainvälisten teemapäivien kuten naistenpäivän yhteydessä) ja kantasuomalaisten oppiminen, vierailut ja arkipäiväisten asioiden tekeminen yhdessä. Toisaalta syntyi paljon opinnollisia ideoita, kuten mentorointi, koulutus ja opintokeskusten esitleminen, olemassa olevat vertaisryhmät, turvapaikanhakijat opettajina (palvelumuotoinen palkka?), olohuonetapaamiset opintokerhoille tai muutoinkin. Jälkimmäiseen täydennyksenä tuotiin useassa kohdassa esiin toiminnan tuominen pois vastaanottokeskuksista erilaisiin vastaanottavaisiin, mukaviin paikkoihin. Kaikkiaan korostuivat siis

matalan kynnyksen toiminta, joissa oli vertaisuus vahvasti läsnä. Ideana mainittiin myös yhteisten, uusien työmuotojen kehittäminen hankkeiden myötä.

Paikalla olleilla opintokeskusten edustajilla oli myös monenlaisia toiveita jatkotyöskentelylle. Toivottiin mm. tutustumista turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksiin, oman väen vapaaehtoistyömahdollisuus (siis työajalla – osa tekeekin vapaa-ajalla erilaista vapaaehtoistyötä), työharjoittelijoiden rekrytoiminen vastaanottokeskuksista, monenlaisten kohtaamispaikkojen rakentaminen, maahanmuuttajien / turvapaikanhakijoiden rekrytoiminen nimenomaan oppinnollisen toiminnan vetäjiksi sekä kaikkiaan monen muotoisia tieto- ja taitovaihtoja.

Rahoitusta pohdittiin myös monesta kulmasta. Hankerahoitusmuotojen lisäksi huomioitiin joukkorahoitusmahdollisuudet, raha-automaattiyhdistyksen tukimuodot, verkostoituminen työnantajien, yritysten, yrittäjien ja heidän järjestöjensä kanssa, vapaata sivistystyötä tukevat säätiöt, työllistämistuet (vrt. sosiaalinen yritys) sekä hankeyhteistyön laajenuksena kansainvälinen hankeyhteistyö.

Keskustelussa esiteltiin vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistä hanketta, jossa muutama paikalla ollut opintokeskus oli mukana. Keskustelu osoittautui arvokkaaksi myös siten, että hanke sai uuden verkostokumppanin ja sen pohjalta rakennettava seuraava hankehakemus uuden osallistujan. Tässä hankkeessa osa opintokeskuksista kouluttaa, kannustaa ja aktivoi turvapaikanhakijoiden kanssa toimivia, osa turvapaikanhakijoita, ja osa yhdistää nämä toimijaryhmät, hankekokonaisuudessa mitataan kohtaamisen ja ajattelun laajenemisen oppimista ja haetaan parhaita käytäntöjä jatkoon.

Yhteenvedonmaisesti voi todeta, että kaikkiaan ajattelussa painottuivat vahva vastavuoroisuus ja vertaisuus, dialogi – että opintokeskukset/kantaväestö vain keskenään suunnittelisivat, mitä turvapaikanhakijat tarvitsevat. Paikalla olleet opintokeskukset korostivat voimakkaasti toimintahaluaan ja -mahdollisuuksiaan. Konkreettisesti työn alla oli jo osaa opintokeskuksia työllistänyt hankehakemus, mutta sen lisäksi (tai hakemusten tullessa hylätyiksi, sijaan) valmiuksia ja ideoita on moneen. Tässä mielessä pajan tarkoitus ideoiden ja kokemusten jakamisesta, uusien toimintaväylien ideoimisesta sekä uuden verkottumistason rakentamisesta tuntuisi toteutuneen.